

Ar. Gör. Canan ÜNAL

**ÖZÜRLÜLERİN
SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI**
Dünyadaki Yeni Yaklaşımlar Işığında Öneriler

Beta

Yayın No : 2755
Hukuk Dizisi : 1352

1. Baskı – Eylül – 2012 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 778 - 6

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı-Cilt : Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Taksim Cad. Yoğurtçu Faik Sok. No: 3 Taksim Beyoğlu/İST.
Tel: (0-212) 249 40 60 (Sertifika No. 13723)
Kapak Tasarım : Gökhan Ayrancı

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Narlıbahçe Sokak Damga Binası No: 11
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

Canım dedem Ahmet YÜREKLİER'in anısına...

ÖNSÖZ

Dünya nüfusunun % 10'undan fazlası özürlü olup bu oran yaklaşık 650 milyon kişiye tekabül etmektedir. Ülkemizde ise bu oran % 12-13'lere çıkmaktadır. Bu verilerin de ortaya koyduğu gibi özürllüer toplumun önemli bir kesimini oluşturmaktadır. Buna karşılık özürllüer toplumsal yaşamın olanaklarından yeterince yararlanamamakta, haklara erişim konusunda pek çok engelle karşılaşmaktadırlar.

Gerçekten özürllü bireylerin bir iş bulabilmeleri, buldukları işi ellerinde tutabilmeleri özürllü olmayan bireylere göre daha güçtür. Bu da özürllü bireyin hem geçinme olanağını azaltmakta hem de sosyal sigorta ilişkisi kurmasını engellediği için geleceğinden endişe duymasına neden olmaktadır. Oysa Devletin bireyleri, özellikle de özürllüleri gelecek endişesinden kurtarması, onların insan onuruna yaraşır bir hayat sürmelerini sağlayacak bir sistem kurması şarttır.

Bu sistemin en önemli araçlarından biri kuşkusuz sosyal güvenlik olacaktır. Zira sosyal güvenlik, bireyleri, bugünde ve gelecekte karşı karşıya kalabilecekleri bazı sosyal tehlikelere karşı güvence altına alarak onları yarın endişesinden kurtaran, onların geleceğe daha güvenle bakmalarını sağlayan bir sistemler bütünüdür. Sosyal güvenlik böylece kişiyi özgürleştirir, maddi ve manevi varlığını geliştirme, insan onuruna yaraşır bir hayat sürme olanağına kavuşturur. Yukarıda belirtilen gerekçelerle sosyal güvenlik hakları özürllü bireyler bakımından çok daha büyük bir önem taşımaktadır.

Türk Sosyal Güvenlik Hukuku alanında gerek primli gerek primsiz sistemde özürllülerin sosyal güvenliklerinin sağlanmasına yönelik pek çok düzenleme bulunmaktadır. Ancak bu düzenlemelerin yeterli olup olmadığı ya da çağdaş bir yaklaşımı yansıtıp yansıtmadığı Hukukumuzda geniş bir biçimde incelenmemiştir. İşte bu nedenle Anabilim Dalımızın değerli Araştırma Görevlisi Canan Ünal yüksek lisans tezi olarak özürllülerin sosyal güvenlik haklarını seçmiş; değişik kanunlarda, dağınık bir görünüm arz eden bu konuyu, disiplinli, titiz, özverili bir çalışmayla sistematik bir bütünlük içinde incelemiş ve kapsamlı bir tez ortaya koymuştur.

Arş. Gör. Canan Ünal konuyu öncelikle kavramsal boyutuyla ele almıştır. Günümüzde özürllülüğün salt tıbbi bir olgu olduğuna ilişkin yaklaşım terk edilmiş, bunun yerini özürllülüğe sosyal bir olgu şeklinde yaklaşan ve özürllülüğün, kişinin “bozukluğu/arızası” ile değil, asıl “topluma katılımında kısıtlanma” halinde ortaya çıktığını ileri süren sosyal model almıştır. Oysa Türk Hukukunda özürllülüğe yaklaşım hala tıbbi esaslar ile sınırlı olmakta ve Dünyadaki gelişimin gerisinde kalmaktadır. Arş. Gör. Canan Ünal Çalışmasında haklı olarak bu hususu eleştirmiş ve Türk Hukuku bakımından yeni yaklaşımların benimsenmesi gerektiğini, Dünyadaki yeni yaklaşımları ayrıntılı bir biçimde inceleyerek ortaya koymuştur.

Öte yandan Arş. Gör. Canan Ünal konuyu sadece Türk Hukuku ile sınırlı bir biçimde ele almamış, karşılaştırmalı hukuk ışığında incelemiş; çeşitli hukuk sistemlerindeki düzenlemeleri sistematik bir bütünlük içinde, ayrıntılı olarak aktarmış, yine isabetli ve yerinde tespitlerle Türk Sosyal Güvenlik Hukuku açısından büyük katkılar olacak önerilerde bulunmuştur. Gerçekten Yazar çalışmasında, özürllülük kavramının Türk Sosyal Güvenlik Hukukundaki yansımaları olan “malullük” ve “sürekli işgöremezlik” kavramlarının sadece tıbbi değerlendirmeye göre belirlenmesinin, sosyal faktörlerin göz ardı edilerek bunların adeta sadece hareket kabiliyetinde azalma gibi değerlendirilmesinin isabetsizliğine dikkat çekmiş; “çalışma gücü kaybı” ve “meslekte kazanma gücü kaybı” kavramları yerine Alman Hukukunda kullanılan “gelir elde etme gücü kaybı” kavramının kullanılmasının daha yerinde olacağı sonucuna ulaşmıştır. Hatta bu konuda Birleşik Krallık Hukukunda malullük ve işgöremezlik kavramlarının yerini alan “işgörebilme” kavramının kullanılmasının daha da isabetli olacağını belirtmiştir. Böylece toplumun özürllü algısının değişebileceğini, özürllüleri işgöremeyen, yetersiz kişiler olarak değil, işgörebilen kişiler olarak değerlendirmeye yönlendireceği tespitinde bulunmuştur ki, bizce de bu tespitler son derece isabetlidir.

Bunların dışında, Yazar, Çalışmasında Dünyada özürllülere yönelik sistemlerin “özürllüleri hedefleyen transfer sistemi” ve “bütünleşme sistemi” olarak ikiye ayrıldığını; özürllüleri hedefleyen transfer sistemini benimseyen ülkelerde, özürllülerin sosyal güvenliğinin sosyal sigortalar, kamu tarafından finanse edilen transferler ve/veya gelir elde etme programları ile sağlanmasının amaçlandığını, bütünleşme sisteminde ise, aynı veya nakdi yardımlar yerine bu bireylerin mevcut sosyal güvenlik sistemine dahil edilmesinin hedeflendiğini belirtmiştir. Kuşkusuz asıl olan, özürllülerin toplumsal yaşamla bütünleşmesini öngören bütünleşme sistemi olmalıdır. Ancak ihtiyaç olması durumunda bütünleşme sisteminin transfer sistemi ile desteklenmesi de şarttır. Nitekim Arş. Gör. Canan Ünal da Çalışmasında tek bir sistemi benimsemek yerine bütünleşme sistemini esas

almak ve yanında özörlöleri hedefleyen transfer sistemine de yer vermek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Arş. Gör. Canan Ünal Hukukumuz için yenilik niteliğinde olan bu saptamaları ve önerileri dışında özörlölerin sosyal güvenliğine ilişkin tüm düzenlemeleri titiz bir şekilde incelemiş, yerinde eleştiri ve önerilerle sosyal güvenlik hukuku alanına önemli katkılarda bulunmuştur.

Kuşkusuz bir bilimsel çalışma yapmak zordur. Ama Arş. Gör. Canan Ünal bilimsel çalışma yapmanın meşakkatli yollarını, sunacağı bir öneri ortaya çıktığında ya da Hukukumuz açısından ortaya koyacağı bir yenilik keşfettiğinde heyecanlı, zevkli bir sürece dönüştürmeyi bilmiş, yazmaya başladığı ilk günden Tezini tamamladığı ana kadar heyecanından bir şey kaybetmeden, kapsamlı, titiz ve başarılı bir çalışma ortaya koymuştur. Bu çalışması ile kendisi, yetkin bir iş ve sosyal güvenlik hukukçusu olacağı, ileride daha da başarılı çalışmalara imza atacağı konusunda bizde haklı bir güven oluşturmuştur.

Arş. Gör. Canan Ünal'ı bu başarılı çalışmasından dolayı yüreğten kutluyor, gelecekte de İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanına büyük katkılar yapacağına inandığım eserleri sırasında bilimsel çalışma yapmanın heyecanını hiç kaybetmemesini diliyorum.

Prof. Dr. Nurşen CANIKLIOĞLU

SUNUŞ

Sağlıklı bir sosyal hayat, sosyal bir varlık olan insanın en elzem ihtiyaçlarından biridir. Sosyal devlet ise bu temel gereksinimi “herkes” için sağlamada en yükümlü organdır. Bu ihtiyaç da ancak ve ancak sosyal hakların tam olarak hayata geçirilmesiyle giderilebilir.

Kuşkusuz ki adalet, eğitim, sağlık vb. konulardaki uygulama ve erişim eksikliği Türkiye’de sosyal haklarının yeterince sağlanamamasının en önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Bu durumdan en muzdarip kesimlerden birisi de özürlülerdir. Türkiye Özürlüler Araştırması İkincil Analizi’ne göre ülkemizdeki özürlü birey oranının %12.29 gibi azımsanmayacak bir seviyede olması özürlülerin sosyal hakların korunmasının ne denli büyük bir önem taşıdığını da gözler önüne sermektedir.

Özürlülerin sosyal hakları bakımından ortaya çıkan ihtilaflar bakımından, adalet terazisinin bir kefesinde Devletin, diğer kefesinde ise bireyin olduğunu düşünürsek, Devletin yer aldığı kefenin, çoğu zaman Devleti koruma amacıyla daha ağır bastığı su götürmez bir gerçektir. Oysa sosyal haklar söz konusu olduğunda Devlet, kendisinin yapı taşı oluşturulan bireyleri korumayı ana hedef olarak hareket etmelidir. Bu noktada uygulama ve erişim hususlarında özürlülerin haklarını ön planda tutan çalışmalara imza atmış akademisyenlere ve hukukçulara büyük görev düşmektedir.

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde Araştırma Görevlisi ve Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği’nde Yönetim Kurulu Üyesi olan Canan Ünal “Özürlülerin Sosyal Güvenlik Hakları - Dünyadaki Yeni Yaklaşımlar Işığında Öneriler” isimli eserinde sosyal devletin bel kemiğini oluşturan sosyal güvenlik haklarını karşılaştırılmalı hukuk ışığında eleştirel bir şekilde ele almıştır. Özürlülerin sosyal güvenlik haklarının ulusal ve uluslararası düzeyde incelendiği bu çalışma, özürlülerin korunması gereken bireyler olmalarının ötesinde, üreten ve toplumda saygın bir şekilde yer alması gereken bireyler olduklarını savunması sebebiyle önemlidir. Bilinen tıbbi tanımdan farklı olarak, özürlülük kavramının terminolojik anlamda da derinlemesine incelendiği bu eserin ayrıca özürlülüğün sosyal güvenlik hukukundaki görünüm biçimlerinden “malullük” ve “sürekli

işgörmezlik” kavramlarına yaklaşımı bakımından da dikkate alınması gerekir. Belirtelim ki, Türk Sosyal Güvenlik Hukukunun yanında Dünyadaki yeni yaklaşımların da kıyaslamalı şekilde ortaya konulmuş olması çalışmanın güvenilirliğini ve önemini artırmıştır.

Canan Ünal’ın özür lülüğe dayalı ayırmıcılık yaratan düzenleme ve uygulamalara yönelik yapmış olduğu bilimsel eleştiriler ve ayrıntılı değerlendirmeler, bu çalışmadaki özverinin de açık bir göstergesidir ve takdiri hak etmektedir. Bu eserin, benzerlerinin aksine tozlu raflarda değil, yetkililerin başucunda olmasını umarım. Bu vesileyle Canan Ünal’a özür lü hakları konusunda akademik çalışmalarının yanında Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği’nin düzenlendiği sempozyumlarda ve özür lülerin haklarının savunuculuğunda aldığı etkin görevler için de teşekkürü bir borç bilirim.

Ramazan BAŞ

Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği
Genel Başkan

TEŞEKKÜR

Özürli hakları alanındaki çalışmalarım, tez danışmanı Sayın Hocam Doç. Dr. Murat Engin'in bu konuda bir makale yazmam yönünde önerisi ile başlamış, severek çalıştığım bu alandaki araştırmalarımı tez konusu yaparak genişletme arzumu desteklemesi ile devam etmiştir. Öncelikle, yazım aşamasında zamanını esirgmeden paylaşan, beni cesaretlendiren, görüşleriyle yolumu açan ve desteğini her zaman hissettiren Sayın Hocam Doç. Dr. Murat Engin'e çok teşekkür ediyorum. Ayrıca bu vesileyle beni Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği ile tanıştırdığı için de kendisine şükranlarımı sunuyorum.

2009 yılı Kasım ayından beri araştırma görevlisi olarak kendisi ile çalışma fırsatı bulduğum ve her konuda kendime örnek aldığım (ikinci) tez danışmanım, Sayın Hocam Prof. Dr. Nurşen Caniklioğlu'na her daim göstermiş olduğu yakın ilgi ve üzerimdeki büyük emekleri için teşekkürü bir borç bilirim.

Tez jürimde bulunan Sayın Hocalarım Yrd. Doç. Dr. Arzu Arslan Ertürk ve Yrd. Doç. Dr. Saim Ocak, tez yazım sürecimde de büyük destek sağlamışlardır. Bu sebeple kendilerine teşekkür ediyorum. Yrd. Doç. Dr. Murat Develioğlu'na da tez jürimde yer alarak harcadığı zaman ve emek için teşekkürlerimi sunmak isterim.

Türk Hukukunda özürli hakları konusunda temel kaynak niteliği taşıyan "Engellilerin Eğitim Hakkı ve Devlet Yükümlülükleri" başlıklı doktora tezinden büyük yarar gördüğüm Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Selda Çağlar'a da destekleyici tavrı ve tezimi okuma fedakarlığında bulunduğu için teşekkürü borç bilirim.

Yüksek Lisans ders aşamamasında kendisinden ders alma fırsatı bulduğum Sayın Hocam Doç. Dr. Şebnem Gökçeoğlu Balcı, özürli haklarına farklı bir bakış açısı ile yaklaşmamı sağlamıştır. Kendisine eleştiri ve önerileri ile sağladığı katkılar için teşekkür ederim. Ayrıca, tez sürecimin tamamlanmasında içten yardımlarını gördüğüm Dr. Sedef Koç'a da ne kadar teşekkür etsem azdır.

Anabilim Dalındaki diğer Hocalarım Doç. Dr. Erdem Özdemir, Doç. Dr. Talat Canbolat ve Yrd. Doç. Dr. Ercüment Özkaraca'ya da yarattıkları huzurlu çalışma ortamı ve yol gösterici tavırları için teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte-

ki destekleri için sevgili çalışma arkadaşım Ar. Gör. Hatice Duygu Özer ve Ar. Gör. Efe Yamakoğlu'na da teşekkür ederim.

Çalışmalarına en büyük katkıyı sağlayanlardan birisi de, Türkiye Omurluk Felçlileri Derneği Genel Başkanı Ramazan Baş'tır. Kendisine, hem çalışmalarına yorum ve önerileriyle önemli katkılarda bulunduğu için, hem de bana Dernek'te yaptığımız faaliyetler ile özürlü hakları bakımından uygulamayı yakından izleme fırsatını sağladığı için minnetlerimi sunuyorum.

Başta sevgili dostlarım Av. Beril Yayla, Av. Mehmet Hakan Tüfekçi, Av. Burçin Seda Ürgen ve Ar. Gör. Sercan Reçber olmak üzere tüm arkadaşlarıma da her zaman olduğu gibi bu süreçte de yanımda oldukları için ayrıca teşekkür ediyorum.

Ayrıca, çalışmanın basımını üstlenen Beta Yayınevinin değerli yöneticisi Seyhan Satar'a, kitabı baskıya hazırlayan Veysel Coşkun'a ve kapak tasarımını gerçekleştiren Gökhan Ayrancı'ya titiz ve özverili çalışmaları nedeniyle şükranlarımı sunuyorum.

Son olarak, sadece yazım sürecinde değil, hayatımın her safhasında en büyük destekçilerim olan sevgili annem Nilay Ünal, babam Av. Salih Ünal ve ikiz kardeşim Av. Can Ünal'a bu vesileyle sonsuz teşekkür ediyorum. Hukukçu olmamda kuşkusuz en büyük paya sahip kişi, çocukluğumdan beri rol modelim olan babamdır. Açtığı yolda ilerlerken de tüm kararlarımda arkamda olduğunu bilmenin güvenini hissetmekteyim. Başta bu güvenin ve yetiştirilmemizde gösterdiği büyük fedakarlıklar sebebiyle annemin emeklerinin karşılığını ödemem mümkün olmasa da dileğim, onlara layık bir evlat olmayı başarabilmektir...

Freiburg, 6 Temmuz 2012

Canan ÜNAL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ (<i>Nurşen Caniklioğlu</i>)	v
SUNUŞ (<i>Ramazan Baş</i>).....	ix
TEŞEKKÜR (<i>Canan Ünal</i>).....	xi
KISALTMALAR.....	xix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR

§1- TERMİNOLOJİ SORUNU.....	9
§2- ÖZÜRLÜ KAVRAMI.....	14
I- ÖZÜRLÜLÜK OLGUSUNA YAKLAŞIMLAR	14
II- ÖZÜRLÜLÜK KAVRAMINA İLİŞKİN TANIMLAR.....	17
A- Uluslararası Hukukta Özürlülük Tanımı	18
B- Karşılaştırmalı Hukukta Özürlülük Tanımı.....	25
1- Amerika Birleşik Devletleri	25
2- Birleşik Krallık	27
3- Almanya	30
C- Türk Hukukunda Özürlülük Tanımı.....	30
§3- MALULLÜK KAVRAMI	35
I- GENEL OLARAK.....	35
II- ÇALIŞMA GÜCÜNÜN %60 ORANINDA KAYBI.....	40
III- İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SONUCU MESLEKTE KAZANMA GÜCÜNÜN %60 ORANINDA KAYBI.....	41
IV- VAZİFELERİNİ YAPAMAYACAK ŞEKİLDE MESLEKTE KAZANMA GÜCÜ KAYBI.....	44
V- BAŞKA BİRİNİN SÜREKLİ BAKIMINA MUHTAÇ OLMA ...	45
§4- SÜREKLİ İŞGÖREMEZLİK KAVRAMI.....	48

İKİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA
ÖZÜRLÜLERİN SOSYAL GÜVENLİĞİ

§5-	GENEL OLARAK	55
§6-	BİRLEŞİK KRALLIK'TA ÖZÜRLÜLERİN SOSYAL GÜVENLİĞİ.....	63
§7-	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE ÖZÜRLÜLERİN SOSYAL GÜVENLİĞİ	78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRK HUKUKUNDA ÖZÜRLÜLERİN
SOSYAL GÜVENLİĞİ

§8-	GENEL OLARAK	87
§9-	PRİMLİ SİSTEMDE ÖZÜRLÜLERE YAPILAN YARDIMLAR... 89	89
	I- ÖZÜRLÜLERE İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASINDAN YAPILAN YARDIMLAR.....	89
	A- Genel Olarak	89
	B- Özürllülerin Sürekli İşgöremezlik Gelirine Hak Kazanması ... 91	91
	1- Sürekli İşgöremezlik Gelirine Hak Kazanma Koşulları ... 91	91
	a- İş Kazasının Ortaya Çıkması ve Meslek Hastalığının Tespiti	91
	i- İş Kazası Kavramı	91
	(a) Sigortalı Olma Unsuru.....	93
	(b) Kaza Unsuru.....	95
	(c) Bedensel veya Ruhsal Bozukluğun Ortaya Çıkması Unsuru	98
	(d) Kaza ile Bozukluk Arasında Uygun İliyet Bağı Unsuru	98
	ii- Meslek Hastalığı Kavramı.....	106
	b- Sürekli İşgöremez Olma	108
	c- Sosyal Güvenlik Kurumuna Bildirim.....	113
	2- Sürekli İşgöremezlik Gelirinin Hesaplanması.....	114
II-	ÖZÜRLÜLERE MALULLÜK SİGORTASINDAN YAPILAN YARDIMLAR.....	115
	A- Genel Olarak	115
	B- Özürllülerin Malullük Aylığına Hak Kazanması	115

1-	Malullük Aylığına Hak Kazanma Koşulları.....	115
a-	Malul Sayılma	115
b-	Malullük Sigortasından Yararlanamayacaklar Arasında Sayılmama	115
c-	Malullüğün İlk Defa Çalışmaya Başladıktan Sonra Ortaya Çıkması	117
d-	Sosyal Güvenlik Kurumunun Malullüğü Rapor ile Tespiti	118
e-	Belirli Süre Sigortalılık ve Prim Bildirimi	119
f-	İşten Ayrılma ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Başvuru	123
2-	Malullük Aylığının Hesaplanması.....	125
C-	Malullük Aylığı Alanlara Sağlanan Diğer Yardımlar.....	125
1-	Sağlık Yardımı	126
2-	İşe Alıştırma (Rehabilitasyon).....	126
3-	Sosyal Yardım Zammı	126
4-	Emekli İkramesi	127
III-	ÖZÜRLÜLERE YAŞLILIK SİGORTASINDAN YAPILAN YARDIMLAR.....	127
A-	Genel Olarak	127
B-	Özürlülerin Emekliliği ve Yaşlılık Aylığına Hak Kazanmaları	128
1-	Genel Olarak.....	128
2-	Özürlülerin Emekliliği Konusunda 5510 Sayılı Kanun ile Getirilen Yenilikler ve Geçiş Hükümleri	132
a-	Genel Olarak	132
b-	506 Sayılı Kanuna Göre Özürlü Emekliliği ve Geçiş Süreci	132
c-	5434 Sayılı Kanuna Göre Özürlü Emekliliği ve Geçiş Süreci	137
3-	Yaşlılık Aylığının Hesaplanması.....	139
a-	Genel Olarak	139
b-	Özürlü Emekliliğinde Yaşlılık Aylığının Hesaplanmasına İlişkin Özel Koşullar	139
C-	Yaşlılık Aylığı Alan Özürlülere Sağlanan Diğer Yardımlar...	140
IV-	SÜREKLİ İŞGÖREMEZLİK GELİRİ İLE MALULLÜK AYLIĞI VEYA YAŞLILIK AYLIĞI BİRLEŞMESİ.....	140

§10- PRİMSİZ SİSTEMDE ÖZÜRLÜLERE YAPILAN YARDIMLAR..	144
I- GENEL OLARAK.....	144
II- ÖZÜRLÜLERE YAPILAN SOSYAL YARDIMLAR.....	145
A- 2022 Sayılı Kanun Kapsamında Özürlülere Yapılan Sosyal Yardımlar.....	146
1- Genel Olarak.....	146
2- Aylıklara Hak Kazanma	147
a- Aylıklara Hak Kazanma Koşulları.....	147
i- Özürlü Olma ve Özürlülüğün Tespiti	147
ii- Muhtaçlık Sınırının Altında Olma.....	149
iii- Kanunen Bakmakla Yükümlü Kimsesi Bulunmama	152
iv- Yaş Koşulunu Sağlama	154
b- Aylıkların Ödenmesi	156
c- Özel Düzenleme: Silikozis Hastalarına Yapılan Sosyal Yardım	157
3- Aylık Alanlara Sağlanan Diğer Yardımlar	158
B- 3294 Sayılı Kanun Kapsamında Özürlülere Sağlanan Sosyal Yardımlar	159
1- Genel Olarak.....	159
2- Yardımlara Hak Kazanma	160
3- Yardımların Yapılması.....	162
III- ÖZÜRLÜLERE SUNULAN SOSYAL HİZMETLER	163
A- Özürlülere Sunulan Bakım Hizmeti.....	164
B- Özürlülere Sunulan Sağlık Hizmeti	169

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖZÜRLÜLERİN SOSYAL GÜVENLİK HAKLARINA İLİŞKİN YENİ YAKLAŞIMLAR IŞIĞINDA ÖNERİLERİMİZ

§11- GENEL OLARAK	173
§12- ÖZÜRLÜLÜK OLGUSUNA YAKLAŞIMIN DEĞİŞTİRİLMESİ.....	175
§13- ÖZÜRLÜLÜĞE DAYALI AYIRIMCILIĞIN ENGELLENMESİNE YÖNELİK DÜZENLEMELERİN YAPILMASI.....	178

§14- SOSYAL GÜVENLİK HAKKI İLE ÇALIŞMA HAKKININ BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLMESİ	186
§15- BAKIM SİGORTASININ KURULMASI	192
SONUÇ.....	199
KAYNAKÇA	203
EK 1: 2000 YILINDA ÖZÜRLÜLÜK POLİTİKASI TABLOSU	219
EK 2: ÇALIŞMA HAYATINDAKİ ÖZÜRLÜLER VE GELİRLERİ... ..	220
EK 3: OECD ÜLKELERİNDE ÖZÜRLÜLÜK VE HASTALIK YARDIMLARI HARCAMALARININ GAYRİSAFİ MİLLİ HASILADA PAYI (1990, 2000 VE 2007 YILLARI).....	222

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliđi
ADA	: Americans with Disabilities Act (Özürlü Amerikalılar Kanunu)
AAD	: Avrupa Adalet Divanı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AY	: Anayasa
AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bkz./bkz.	: bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
BSHG	: Bundessozialhilfegesetz (Federal Sosyal Yardım Kanunu)
C.	: Cilt
CESA	: Contributory Employment and Support Allowance (Katkıya Dayalı Çalışma ve Destek Yardımı)
D.	: Danıştay
DDA	: Disability Discrimination Act (Özürlü Ayırmıcılığı Kanunu)
dpn.	: Dipnot
DWP	: Department for Work and Pensions (Çalışma ve Emeklilik Müsteşarlığı)
E.	: Esas
Ed.	: Editör
EAT	: Employment Appeal Tribunal (İş Temyiz Mahkemesi)
ESA	: Employment and Support Allowance (Çalışma ve Destek Yardımı)
f.	: fıkra
HD	: Hukuk Dairesi
ICF	: International Classification of Functioning, Disability and Health (İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması)

ICIDH	: International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (İşlev ve Yapı Bozuklukları, Yetiyitimi ve Özürlerin Uluslararası Sınıflandırması)
ILO	: International Labour Organisation (Uluslararası Emek Örgütü)
IRESA	: Income Related Employment and Support Allowance (Gelirle İlgili Çalışma ve Destek Yardımı)
K.	: Karar
Krş./krş.	: karşılaştırma
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: madde
Mük.	: Mükerrer
No.	: Numara
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
Pr.	: Paragraf
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
Schwbg	: Schwerbehindertengesetz (Ağır Özürlüler Kanunu)
SGB	: Sozialgesetzbuch (Sosyal Güvenlik Kanunu)
SSİY	: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TOFD	: Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
v.	: versus (karşı)
vd.	: ve devamı
vs.	: ve saire
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
Y.	: Yargıtay